

Memo

Aan : Gemeenteraad
Van : College van B&W
CC :
Ons kenmerk : 13int02907
Datum : 8 oktober 2013
Betreft : Toekomst Stadsregio Arnhem Nijmegen

Geachte raadsleden,

Hierbij informeren wij u over de stand van zaken met betrekking tot de regionale gesprekken over de toekomst van de Stadsregio Arnhem Nijmegen.

Zoals wij u eerder hebben toegelicht, onder meer tijdens de informatiebijeenkomst van 27 november 2012 en in onze memo's van 10 januari en 12 maart 2013, vinden regionaal bestuurlijke gesprekken plaats om de besluitvorming over de toekomst van de Stadsregio Arnhem Nijmegen voor te bereiden. Naast de bespreking binnen de Stadsregioraad zelf, zijn de burgemeesters van Arnhem en Nijmegen in de loop van 2012 gestart met het zogenaamde "burgemeestersinitiatief". Hierin vindt afstemming plaats tussen de bestuurders uit de deelnemende gemeenten over de gewenste koers voor de stadsregionale samenwerking.

Tijdens de politieke avond van 18 december 2012 heeft u uw mening kenbaar gemaakt over de visie op regionale samenwerking die ons college in deze gesprekken namens onze gemeente uitdraagt (bijlage 1). Tijdens de politieke avond van 26 maart 2013 heeft u in aansluiting hierop met ons college gesproken over de reactie vanuit onze gemeente op de notitie "Samen voor een krachtige regio" van het burgemeestersinitiatief.

Bijgaand treft u de vervolgnitie van het burgemeestersinitiatief aan, "Samen voor een krachtige regio Arnhem – Nijmegen! Strategische uitvoeringsagenda regionale samenwerking" (inclusief begeleidende brief, bijlage 2 en 3).

De Stadsregioraad stelt in haar raadsvoorstel voor de Stadsregioraad van 24 oktober a.s. voor:

1. Kennis te nemen van de stand van zaken van de processen rondom de toekomstige regionale samenwerking in ons gebied;
2. In te stemmen met de richting van de notitie "Samen voor een krachtige regio" en voor de verkiezingen heldere uitspraken te doen over de taken, bevoegdheden en middelen die u bij de nieuwe gemeenschappelijke regeling wilt onderbrengen, zodat de Stadsregio de transitie vorm kan geven;
3. Eveneens voor de verkiezingen een besluit te nemen over de nog niet toebedeelde taken van de huidige regio.

Dit Stadsregioraadsvoorstel treft u ook hierbij aan (bijlage 4).

Vanuit het Rijk is er op dit moment nog geen duidelijkheid. De minister heeft een wetsvoorstel afschaffing Wgr-plus ingediend bij de Tweede Kamer. De minister moet nu de

vragen uit de Tweede Kamerfracties beantwoorden, waarna wordt besloten of en wanneer het wetsvoorstel daadwerkelijk openbaar wordt behandeld. Daarnaast heeft de Eerste Kamer de minister verzocht zijn voornemens over de bestuurlijke inrichting van Nederland te onderbouwen in een integrale visie op de modernisering van de bestuurlijke organisatie. De reactie van de minister hierop is ook nog niet bekend.

Ons college kan instemmen met de richting van de vervolgotitie van het burgemeestersinitiatief, met uitzondering van de visie op het thema Wonen. Deze visie vanuit het burgemeesterinitiatief sluit niet aan op onze gemeentelijke visie, zodat wij hierover tijdens de Stadsregioraad van 24 oktober a.s. een motie indienen. Deze motie treft u hierbij aan, inclusief toelichting (bijlage 5).

Ons college heeft via de griffie het presidium verzocht te bezien hoe en wanneer uw raad dit onderwerp met ons wenst te bespreken. De griffie heeft hierop aangegeven dat op dit moment kan worden volstaan met het informeren van uw raad via deze memo, aangezien de koers/richting/visie van onze gemeente al is bepaald en uw raad zich bij vragen tot het college kan wenden.

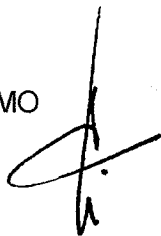
Het vervolgproces, zowel vanuit het Rijk, het "burgemeestersinitiatief" als vanuit de Stadsregio, is op dit moment helaas nog niet geheel helder. Desalniettemin vindt ons college het van groot belang om met uw raad in gesprek te blijven over de regionale uitvoering van deze wezenlijke taken voor onze gemeente. Ons college is dan ook graag bereid een informatiebijeenkomst en/of gesprek met uw raad te verzorgen op een door u gewenst moment. Mocht u ondertussen al vragen en/of opmerkingen hebben, dan vernemen wij deze ook graag.

Hoogachtend,

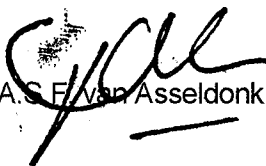
burgemeester en wethouders,
de gemeentesecretaris,

de burgemeester,

Th. Hoex MMO

drs A. S. F. van Asseldonk

BIJLAGE 2 Reactie gemeente Overbetuwe op notitie "Samen voor een krachtige regio!" 12 maart 2013

Algemeen

De gemeente Overbetuwe kiest in haar visie op regionale samenwerking, "Overbetuwe verbindt... voor een krachtig kerngebied", nadrukkelijk voor een stevige regionale samenwerking op stadsregionaal niveau. Overbetuwe bevindt zich immers in het hart van de Stadsregio, in het kerngebied dat bestaat uit Arnhem, Nijmegen en de tussengelegen gemeenten. Het grootste deel van het ruimtelijk-economische, sociale en culturele leven van de inwoners in dit gebied speelt zich op het schaalniveau van de Stadsregio. Bewoners, ondernemers en instellingen bewegen zich voornamelijk binnen het "daily urban system" dat ruwweg overeen komt met de omvang van de regio. Binnen deze schaal vinden de meeste verplaatsingen plaats voor woon-werkverkeer, gaan de kinderen en jongvolwassenen naar school, worden culturele instellingen bezocht en worden de inkopen gedaan. Vraagstukken over verstedelijking, infrastructuur, duurzame economische ontwikkeling en landschapsinrichting liggen dan ook voor het overgrote deel op dit schaalniveau.

De gemeente Overbetuwe kiest vanuit haar centrale positie voor een stevige rol bij het bundelen van de krachten in de regio om elkaar te versterken. De regio heeft vitale steden nodig, die goed onderling samenwerken en elkaar aanvullen. Het samenhangend functioneren van beide steden is echter ook afhankelijk van de rest van de regio. De kwaliteiten die buiten de steden aanwezig zijn, bepalen mede de aantrekkelijkheid van de regio als geheel. Investerings binnen de thema's wonen, werken en mobiliteit versterken de aantrekkelijkheid van de steden en de omliggende regio als (economische) vestigingsplaats. De afstemming tussen de beide steden, de andere kernen langs de S-as¹ en de gebieden met een meer landelijk karakter is dan ook essentieel om de ambities van deze regio te realiseren.

Samenhangende aanpak wonen, werken en mobiliteit voor hele regio

De notitie van het burgemeestersinitiatief onderkent het belang van deze samenwerking. Wat onze gemeente betreft, mag dit nog explicieter, integraler en overtuigender worden uitgesproken. In deze notitie geldt subregionale samenwerking als uitgangspunt, waarbij "ook de wens bestaat op bepaalde thema's op grotere schaal samen te werken". Wat ons betreft staat voor de thema's wonen, werken en mobiliteit een samenhangende aanpak op stadsregionaal niveau voorop. In dit gebied ondernemen de inwoners hun dagelijkse en reguliere activiteiten op het gebied van wonen, werken, onderwijs, recreatie en mobiliteit. Een samenhangende terugblik op de sectorale cijfers (verhouding tussen onder meer verhuisbewegingen, winkelgedrag en pendel voor woon-werk, onderwijs etc.) versterkt dit beeld. Zeker als dit - gezien potentie en ambities voor het middengebied - gecombineerd wordt met de prognoses en verwachtingen voor de relevante sectoren. De ontwikkeling van deze regio als geheel komt dan ook het beste tot zijn recht als hier vanuit een integrale benadering bij wordt aangesloten en een duidelijke koers wordt gevolgd.

Voor de hele regio is een sterk en compact kerngebied van belang om een aantal vraagstukken in de Stadsregio op te lossen, zoals het garanderen van de bereikbaarheid door de aanleg van het HOV-netwerk en het doortrekken van de A15, het stimuleren van de economische motoren van de Stadsregio - de steden Arnhem en Nijmegen - en het investeren in het vestigingsklimaat voor inwoners en bedrijven door onder meer Park Lingezegen. Voor de gemeenten in het kerngebied is het nadelig als er niet gekozen wordt voor een samenhangende aanpak van de thema's wonen, werken en mobiliteit voor de gehele regio, maar op onderdelen voor een afzonderlijke aanpak voor de subregio Arnhem of de subregio Nijmegen.

¹ Dit is de centrale spooras en tevens de ruimtelijk economische ontwikkelas die loopt van Zevenaar/Didam door het middengebied naar Wijchen, via de twee economische motoren Arnhem en Nijmegen

Onderwijsinstellingen

Onze gemeente sluit zich aan bij de drie genoemde speerpunten om de economische kracht van de regio te versterken: versterking van het beeld van één economische regio, versterken van de (internationale) concurrentiekracht en zorgen voor een optimale bereikbaarheid van de regio. Daarbij is niet alleen een goede samenwerking nodig met bedrijven en kennisinstellingen, maar ook met andere onderwijsinstellingen in onze regio. Het is dan ook van belang ook deze instellingen expliciet te noemen. We hebben in deze regio immers een ruim en goed gekwalificeerd aanbod van onderwijsinstellingen; niet voor niets is het opleidingsniveau van de bewoners in de regio relatief hoog. Bovendien staan deze instellingen mede aan de basis van de Triple Helix-benadering. Zeker nu er een groot tekort aan technisch geschoolde mensen dreigt, is het van belang stevig in te zetten op samenwerking met niet alleen kennisinstellingen maar ook overige onderwijsinstellingen.

Kansen van Euregionale samenwerking

Bij het versterken van de sterke punten en het grijpen van kansen door de regio is het van belang te bezien welke mogelijkheden op Euregionaal niveau beter kunnen worden benut. Zowel voor overheid als bedrijfsleven liggen er veel kansen bij grensoverschrijdende samenwerking binnen de Euregio. Hierop kan nog veel duidelijker worden ingezet. Door verdere ontwikkeling van deze samenwerking verstevigt de regio ook haar positionering richting Europa.

Topsectoren en samenwerking met Wageningen

Door als regio vanuit de Triple Helix nog beter en explicieter aan te sluiten bij de negen topsectoren van het rijk, kan innovatie en kennisontwikkeling in de regio verder worden bevorderd. Om dit te stimuleren, kan meer gebruik worden gemaakt van hiervoor bestemde nationale en internationale subsidies. Dit sluit qua schaalgrootte aan bij de regionale benadering. Een stevigere verbinding met Wageningen (Food Valley) kan dit nog versterken.

Gezamenlijke economische profilering

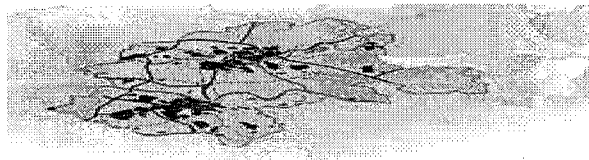
Ook het uitgangspunt dat alle bestuurders continu beseffen en uitdragen dat ze deel uitmaken van deze regio en verantwoordelijk zijn voor de ontwikkeling ervan onderschrijven wij van harte. Deze samenwerking kan inderdaad niet vrijblijvend zijn om te voorkomen dat het genoemde beeld ontstaat van een regio die onderling verdeeld is en waar veel onderlinge concurrentie bestaat. Een krachtige samenwerking vraagt om een heldere gezamenlijke profilering in woord en daad.

Vervolgproces

Wij onderschrijven voor de toekomstige samenwerkingsvorm de uitgangspunten van *continuïteit, nabijheid, afgebakend pakket van thema's, netwerkorganisatie, samenwerking met maatschappelijke partners en gerichtheid op realisatie van de drie speerpunten*. Het is daarbij verstandig eerst af te wachten wat de Wgr-plus-intrekkingswet precies inhoudt. Wat onze gemeente betreft, sluit ook het bestuurlijke model van het openbaar lichaam overigens voldoende aan bij genoemde criteria. Aan de bezwaren met betrekking tot de mate van nabijheid en het voorkomen van bestuurlijke drukte kan door adequate afspraken ook tegemoet worden gekomen. Ook de andere twee genoemde opties, van gemeenschappelijk orgaan en stichting, bieden een aantal voor- en nadelen, zodat wij voor een definitieve keuze de verdere uitwerking afwachten.

Wij ondersteunen de opdracht aan een kwartiermaker voor het opstellen van een strategische uitvoeringsagenda voor de komende jaren binnen het aangegeven financiële kader, het uitwerken van de gewenste uitvoeringsstructuur en de bestuurlijke vorm en het overleg met de bestuurlijke en maatschappelijke partners over hun bijdrage aan dit proces. Daarbij is het goed te constateren dat er voldoende aandacht is voor de extra zorgvuldigheid die nodig is in de richting van de huidige medewerkers van de Stadsregio.

Samenwerking in regio Arnhem - Nijmegen

Datum : 01 oktober 2013

Aan : Colleges B&W:
Arnhem, Beuningen, Druten, Duiven, Doesburg, Groesbeek, Heumen, Lingewaard, Millingen aan de Rijn,
Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rijnwaarden, Rozendaal,
Ubbergen, Westervoort, Wijchen, Zevenaar

Van : Herman Kaiser, burgemeester Arnhem
Wim Dijkstra, voorzitter Stadsregio Arnhem - Nijmegen
Hubert Bruls, burgemeester Nijmegen

Betreft : 'Samen voor een krachtige regio': Het vervolg

Geachte collegeleden in de 21 gemeenten in de regio Arnhem - Nijmegen,

Bijgaand treft u de uitvoeringsagenda aan, 'Samen voor een krachtige regio'. Op 11 september jl. hebben (nagenoeg) alle colleges uit de Stadsregio gesproken over de vernieuwde samenwerking, de inhoud hiervan, de governance en de financiering. Deze uitvoeringsagenda is daarvan het resultaat.

Deze agenda is niet het einde van een proces, integendeel. We staan aan het begin van een nieuwe fase van samenwerking. In onze ogen zijn twee elementen cruciaal bij voortzetting, dan wel totstandkoming van échte stadsregionale samenwerking: *Urgentiebesef* en *enthousiasme*.

Urgentiebesef omdat we weten dat we als 21 gemeenten elkaar keihard nodig hebben om de uitdagingen aan te kunnen waarvoor we ons de komende jaren gesteld zien.
Enthousiasme om er met elkaar voor te gaan, en om onze ambities om te zetten naar realiteit.

Deze nieuwe fase willen we met elkaar vormgeven. Colleges, Raden en partners in het maatschappelijk middenveld uit bedrijfsleven en onderwijs. Deze beweging heeft alleen dan kans van slagen, wanneer we haar van onderaf dragen.

U hoort op korte termijn van ons hoe we het proces verder vormgeven, met bijzondere aandacht voor het thema governance.

Ten slotte laten we het graag aan uw eigen afweging op welke wijze deze uitvoeringsagenda bestuurlijk/politiek te agenderen in uw gemeente.

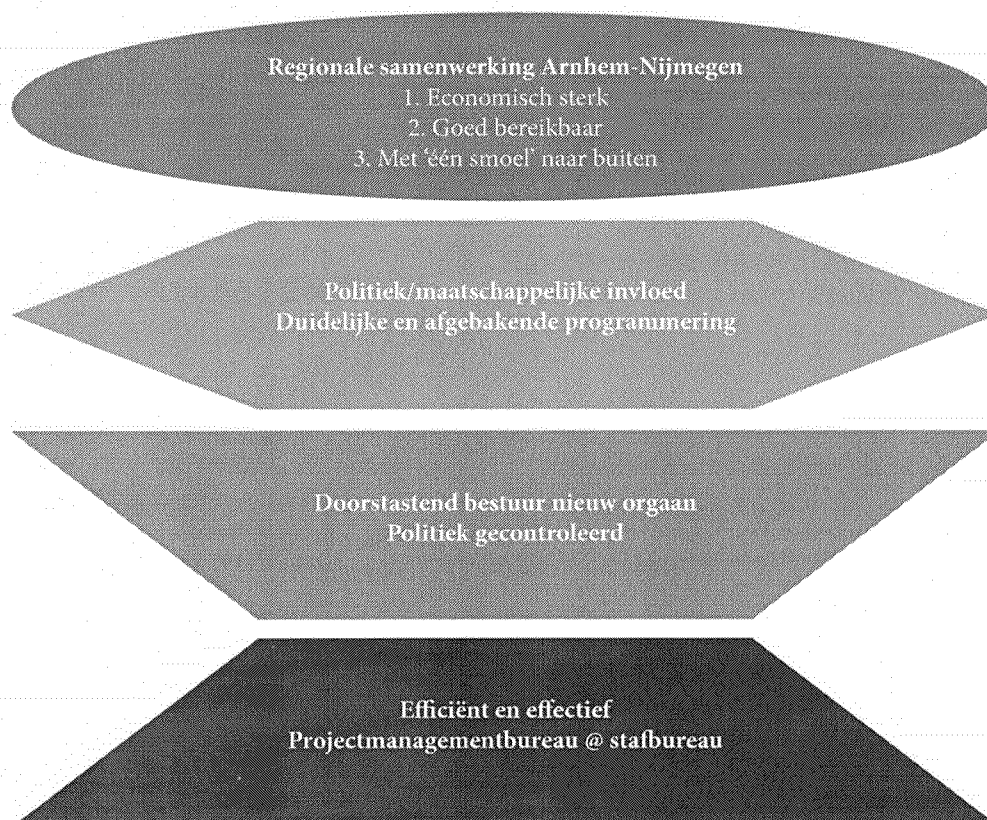
Hoogachtend,

Herman Kaiser, burgemeester Arnhem
Wim Dijkstra, voorzitter Stadsregio Arnhem - Nijmegen
Hubert Bruls, burgemeester Nijmegen

Samen voor een krachtige regio Arnhem - Nijmegen!

Strategische uitvoeringsagenda regionale samenwerking

Arnhem, Beuningen, Druten, Duiven, Doesburg, Groesbeek, Heumen, Lingewaard,
Millingen aan de Rijn, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden,
Rijnwaarden, Rozendaal, Ubbergen, Westervoort, Wijchen, Zevenaar

Inhoudsopgave

	pagina
0 Samenvatting	3
1 Inleiding	4
2 Inhoudelijke opgaven: de speerpunten	5
2.1 Het versterken van de (internationale) concurrentiekracht (speerpunt1)	6
2.2 Het zorgen voor een optimale bereikbaarheid van de regio (speerpunt 2)	8
3 Samenwerkingsvorm	10
3.1 Uitgangspunten	10
3.2 Keuze voor samenwerkingsvorm	10
3.3 Triple-helix	11
3.4 Organisatie	12
3.5 Financiën	12
4 Vervolg	13
4.1 Context	13
4.2 Profiel & cultuur	13

0. Samenvatting

SPEERPUNTEN

Het uitdragen en profileren van (de economische kracht) van de regio Arnhem-Nijmegen, de versterking van de (internationale) concurrentiepositie van de regio en het zorgen voor een optimale bereikbaarheid. Dit zijn de speerpunten voor stadsregionale samenwerking die naar voren komen uit de visie "Samen voor een krachtige regio" die eerder dit jaar is gepresenteerd. In deze strategische uitvoeringsagenda zijn de speerpunten uitgewerkt naar concrete activiteiten en is een begin van de bestuurlijke en organisatorische context geschetst waarin de nieuwe regionale samenwerking gestalte krijgt. Dit is een dynamisch document dat in het vervolgproces nader vorm en inhoud zal krijgen.

- **Het beeld van de regio als één geheel**

De activiteiten rond dit speerpunt richten zich op: profileren en positioneren van de regio nationaal en internationaal, richting bezoekers, kenniswerkers, bedrijven en andere overheden; lobby voor investeringsprojecten en bevorderen van samenwerking in relatie tot Provincie, Rijk, Duitsland en Brussel.

- **Versterken van de (internationale) concurrentiekracht**

Binnen dit speerpunt worden activiteiten ontplooid op de regionaal bindende krachtige sectoren Health en Energie-en Milieu Technologie (EMT) en op Toerisme. De activiteiten zijn randvoorwaardelijk en stimulerend en dragen bij aan een gunstig klimaat voor andere sectoren. Voorbeelden van activiteiten: het opstellen en uitvoeren van een beknopte lobbyagenda gericht op projecten waarmee we het (inter) nationaal vestigingsklimaat van de regio op orde houden/brengen; coördinatie nieuwe afspraken tussen de steden met het RBT KAN op het toeristisch vermarkten van de regio; uitvoeren van een lobby voor internationaal onderscheidende toeristische infrastructuur.

- **Zorgen voor een optimale bereikbaarheid van de regio**

Dit speerpunt richt zich op twee doelen: optimalisatie doorstroming van autoverkeer op het wegennet en maximale benutting van de infrastructuur; het bewerkstelligen van een verschuiving naar andere modaliteiten: hoogwaardig openbaar vervoer en de (elektrische) fiets. Met de overgang van de zogenaamde BDU-taken, bevoegdheden en middelen naar de Provincie Gelderland, zal de rol van de nieuwe samenwerkingsvorm zich focussen op het vervullen van een scharnierfunctie tussen de deelnemende gemeenten enerzijds en de Provincie die regisseert en uitvoert anderzijds.

Samen met ondernemers en onderwijsinstellingen zullen wij de in deze notitie geschetste bi-polariteit, in het komende vervolgproces verbinden naar één merk. In dat ene merk komen de speerpunten Health en EMT samen. Dit nieuwe merk is bindend, onderscheidend en eenvoudig.

BESTUUR EN ORGANISATIE

De deelnemende gemeenten willen de samenwerking stevig verankeren en een democratische grondslag geven. Samenwerking via de vorm van een openbaar lichaam op basis van de Wgr biedt daartoe de mogelijkheid. Deze vorm brengt ook een dilemma met zich mee: Welke taken en bevoegdheden komen onder deze nieuwe samenwerkingsvorm te vallen? Belangrijke wens bij de vormgeving van de samenwerking is daarnaast om in de regio (publiek-private) partnerschappen aan te gaan. Bestuurlijke krachtenbundeling en nabijheid van overheid, ondernemers en onderwijs wordt onmisbaar geacht bij de (door)ontwikkeling van een sterke regio.

De nieuwe samenwerkingsvorm krijgt een lichter karakter dan de huidige stadsregio. Borging van democratische legitimatie is van groot belang. In het bestuur zijn in ieder geval de twee centrumsteden vertegenwoordigd en drie vertegenwoordigers van de overige gemeenten. Daarnaast kent het orgaan een algemeen bestuur waarin iedere deelnemende gemeente één vertegenwoordiger heeft. Hieronder wordt als uitvoeringsorganisatie een bureau gehangen voorzien van een kleine vaste formatie. De activiteiten worden bekostigd door een bijdrage per inwoner van de deelnemende gemeenten.

De economische lobby vindt plaats onder besturing van een triple-helix bestuur. Dit krijgt vorm via een stichting met een bestuur met vertegenwoordigers van universiteit en hogeschool, topondernemers, de burgemeesters van de twee centrumsteden en een derde lid van het bestuur van het openbaar lichaam. De inwonerbijdrage is onvoldoende om te komen tot investeringen, bijvoorbeeld als co-financiering. Partners kunnen met elkaar in gesprek om te bezien of een investeringsfonds, en aard en omvang hiervan, tot de mogelijkheden behoort.

1. Inleiding

Voor u ligt de strategische uitvoeringsagenda Samen voor een krachtige regio Arnhem-Nijmegen! Met deze uitvoeringsagenda geven wij zoals aangekondigd concreet vervolg op het visiedocument 'Samen voor een krachtige regio' dat in maart verschenen is over de nieuwe stadsregionale samenwerking. Deze agenda is op 11 september jl. besproken met een afvaardiging uit (nagenoeg) alle Colleges van B&W. Uit dit constructief gesprek zijn een aantal voorstellen gedaan, welke zijn verwerkt in dit document. Verder valt op te merken dat dit document eerder een belangrijke mijlpaal is naar vernieuwde stadsregionale samenwerking, dan het eindpunt. Wij, de 21 gemeenten via Colleges & Raden, zullen met onze partners in bedrijfsleven en onderwijs deze samenwerking mogen herijken en vernieuwen. Het is urgent dat we dit met spoed en daadkracht ter hand nemen. Omdat onze inwoners gebaat zijn bij onze krachtige regio!

De brede discussie die wij met elkaar voeren over de toekomstige stadsregionale samenwerking vindt plaats in het licht van de wet intrekking WGR-plus. Met deze intrekking vervalt de basis voor de stadsregio in haar huidige opzet. Onze gezamenlijke inzet is dat samenwerking op het schaalniveau stadsregio, zeer gewenst en zelfs noodzakelijk blijft, zij het met andere aard en omvang. Daarbij focussen we vooral op de economische kracht van de regio en op het samen optrekken met onze maatschappelijke partners. We hebben de volgende missie geformuleerd:

"We willen dat de regio Arnhem-Nijmegen minimaal de vierde economische regio van Nederland blijft. We maken daarbij gebruik van de diversiteit: dát is de kracht van de regio. De economische activiteiten en topinstellingen in de steden, het aangename woon- en leefklimaat in de omliggende gemeenten en de strategische ligging bieden goede kansen voor verdere economische ontwikkeling van de regio. De strategische ligging en goede bereikbaarheid over weg, spoor en water maken de regio tot een interessante vestigingsplaats voor bedrijven: de regio ligt op een kruispunt van belangrijke (inter)nationale verkeersaders, per spoor is een snelle verbinding naar het Ruhrgebied mogelijk en ook de Rijn en Waal maken de regio tot een belangrijk portaal tussen Duitsland en de rest van Nederland" (missie uit het visiedocument Samen voor een krachtige regio).

Vanuit deze missie zijn drie speerpunten benoemd voor de nieuwe regionale samenwerking:

- 1: Het versterken van de (internationale) concurrentiekracht
- 2: Het zorgen voor een optimale bereikbaarheid van de regio
- 3: Het versterken van het beeld van de regio als één geheel

De notitie 'Samen voor een krachtige regio' is breed onderschreven door de deelnemende gemeenten¹. Dat geeft vertrouwen om de ingezette koers vast te houden. Deze strategische uitvoeringsagenda schetst de samenwerking van morgen. Uit de reacties van de gemeenten op 'Samen voor een krachtige regio' volgen vier gemene delers:

- De nieuwe samenwerkingsvorm zal lokaal stevig verankerd moeten zijn via gedegen democratische legitimatie en samenwerking via verlengd lokaal bestuur;
- Gemeenten werken regionaal samen op de niveaus: Bovenlokaal, regionaal, stadsregionaal en provinciaal. Uitgangspunt bij stadsregionale samenwerking mag zijn dat die thema's voor samenwerking in aanmerking komen, die op de andere niveaus minder passend zijn;
- De nieuwe samenwerkingsvorm krijgt duidelijk profiel door te kiezen wat haar kerntaken zijn;
- Voor het 'middengebied' is het thema 'wonen' van belang.

Bij de vorming van de nieuwe samenwerking is de inhoud leidend. Letterlijk presenteren wij u daarom ten eerste een uitwerking van de inhoudelijke ambities en speerpunten, gevolgd door de voorstellen of dilemma's over 'governance' en de organisatie van de samenwerkingsvorm. Door de kerntaken én de samenwerkingsvorm te schetsen, ontstaat een concept beeld van de nieuwe samenwerkingsvorm. We stellen u voor deze agenda voor te leggen aan uw Raad.

We rekenen op de steun en bijdragen van de deelnemende gemeenten om het wenkend perspectief te realiseren. De leden van de stuurgroep: Burgemeester Bruls (Nijmegen), Burgemeester Kaiser (Arnhem), en Voorzitter Wim Dijkstra (Stadsregio)

Regio Arnhem - Nijmegen, september 2013

¹ 20 Gemeenten stemmen in met de voorgenomen koers uit 'Samen voor een krachtige regio'. De gemeente Groesbeek wijst de voorgenomen koers af.

2. Inhoudelijke opgaven: de speerpunten

In het visiedocument hebben wij vastgesteld dat Nijmegen en Arnhem samen het hart van de economische ontwikkeling in de regio vormen, waarbij de bipolariteit - twee sterke steden die elkaar vanuit hun complementariteit versterken - een belangrijk gegeven is. Ongeacht lopende samenwerkingsverbanden in beide subregio's en samenwerking met steden en regio's elders, hebben wij met elkaar geconstateerd dat we een goede en hechte samenwerking tussen beide steden voor de gehele regio van onmiskenbaar belang achten. We willen de brugfunctie tussen Arnhem en Nijmegen in stand houden en op specifieke speerpunten goed en hecht samenwerken op een schaal waarbij beide subregio's verbonden zijn.

Een belangrijke rol is weggelegd voor alle gemeenten in de regio. Sterke steden vragen om een sterke regio en daarmee om sterke omliggende gemeenten. De opgaven in de regio moeten het functioneren van de beide centrumsteden blijvend ondersteunen en andersom. De regio is gebaat bij sterke steden als motoren van de economie en vice versa wordt het functioneren van de steden structureel en duurzaam versterkt door een vitaal ommeland. De relaties beperken zich niet tot het stedelijk kerngebied. Ook de relatie met het landelijk gebied, de relatie met de waardevolle groen- en watergebieden, de relatie tussen stad en landschap maken van de regio een samenhangend stedelijk netwerk. Een goed samenspel tussen de centrumsteden en de omliggende gemeenten is dus van belang voor het creëren van een excellent vestigingsklimaat.

Om uitvoering te geven aan onze ambities stellen we een agenda op. Deze agenda is gevuld met activiteiten die geselecteerd zijn op de mate waarin ze bijdragen aan het uitdragen en profileren van (de economische kracht) van de regio, de versterking van de (internationale) concurrentiepositie en het zorgen voor een optimale bereikbaarheid. De activiteiten worden in projectvorm uitgevoerd en hebben een duidelijk begin en eindmoment. De activiteiten - samen met de bijbehorende begroting vormen de strategische uitvoeringsagenda die jaarlijks wordt herijkt en bestuurlijk geaccordeerd. Daarmee is het een dynamische agenda.

• Het beeld van de regio als één geheel

Als één van de speerpunten is benoemd 'Het beeld van de regio als één geheel'. Omdat dit speerpunt sterk gerelateerd is aan de beide andere speerpunten en aan de uitstraling van de regio in al haar facetten, gaan wij er aan het begin van dit hoofdstuk op in.

Het uitdragen van de (economische) kracht van de regio als geheel is dé reden voor samenwerking op stadsregionale schaal. Die kracht zit in de al genoemde 'bipolariteit' van de regio. De economie van regio Arnhem en de economie van het Rijk van Nijmegen lijken niet sterk op elkaar. Nijmegen en Arnhem zijn (meestal) geen concurrenten, maar complementair aan elkaar.

Voor succesvolle economische groei van de regio is het van belang de kracht van samenwerking tussen de gemeenten, kennisinstellingen en bedrijven nader te ondersteunen. Het optrekken als één regio biedt betere kansen voor profilering. Of het nu gaat om het presenteren van de regio in den Haag, Noordrijn-Westfalen (NRW), Brussel of het organiseren van een handelsmissie naar China: Gezamenlijk optrekken en het benadrukken van de economische potentie van een regio met 750.000 inwoners draagt bij aan de aandacht die bedrijven en andere overheden voor onze regio zullen hebben. In Europees verband zal de komende jaren het internationale programma Interreg in toenemende mate van belang worden, alsmede de budgetten die hiermee gepaard gaan. Hiermee zal de lobby-activiteit zich naar Brussel, in toenemende mate mogen richten op de grensregio in brede zin.

De activiteiten rond dit speerpunt zullen zich richten op:

- Profileren en positioneren van de regio nationaal en internationaal, richting bezoekers, kenniswerkers, investeerders, bedrijven en andere overheden.
- Lobby voor investeringsprojecten en bevorderen van samenwerking in relatie tot Provincie, Rijk, Duitsland en Brussel.

beschreven, gerelateerd aan de inhoud van de speerpunten mobiliteit en concurrentiekracht. Economie en lobby enerzijds en mobiliteit anderzijds, krijgen een verschillende organisatievorm en governance. Daarover meer in paragraaf 3.

2.1 Het versterken van de - internationale - concurrentiekracht (speerpunt 1)

AMBITIE

Arnhem-Nijmegen: Economisch kansrijke regio

De strategische ligging en goede bereikbaarheid over weg, spoor en water maken de regio tot een interessante vestigingsplaats voor bedrijven en instellingen: De regio ligt op een kruispunt van belangrijke (inter)nationale verkeersaders, per spoor is een snelle verbinding naar het Ruhrgebied mogelijk en ook de Rijn en Waal maken de regio tot een belangrijk portaal tussen Duitsland en de rest van Nederland. De economische activiteiten en topinstellingen in de steden, het aangename woon- en leefklimaat in het hele gebied en de strategische ligging bieden goede kansen voor verdere economische ontwikkeling. De regio ligt in de onmiddellijke nabijheid van de Duitse grens, in het bijzonder de grens van de deelstaat NRW. We willen erkend en herkend worden als de vierde economische regio van Nederland. Daarbij maken we gebruik van onze diversiteit; dáár ligt onze kracht.

Sturen op focus en samenwerking

Aan de visie "Sturen op samenwerking" van de provinciale regiocommissie 'Stadsregio Arnhem- Nijmegen' ontleen we het volgende uitgangspunt: Willen we als regio onze positie als motor van de Oost Nederlandse welvaart en economie behouden, dan is hechte samenwerking en focus noodzakelijk. Per economische opgave kijken wij met wie we het best kunnen samenwerken. De samenwerking is afhankelijk van de aard van het vraagstuk, op steeds wisselende geografische schalen georganiseerd. De regio focust specifiek op de regionale samenwerking tussen de 21 gemeenten in het gebied. Andere functionele samenwerkingsverbanden worden aangestuurd vanuit de twee steden.

Samen met ondernemers en onderwijsinstellingen zullen wij de in deze notitie geschetste bi-polariteit, in het komende vervolgproces verbinden naar één merk. In dat ene merk komen de speerpunten Health en EMT samen. Dit nieuwe merk is bindend, onderscheidend en eenvoudig.

DOELEN

Belangrijkste doelen zijn:

- Het gezamenlijk uitdragen en profileren (van de economische kracht) van de regio, en
- Het versterken van de (internationale) concurrentiepositie.

Gezamenlijk optrekken en het benadrukken van de economische potentie van een regio met 750.000 inwoners dragen bij aan de aandacht die bedrijven en andere overheden voor ons zullen hebben. Het optrekken als één regio biedt ook meer en betere kansen voor profilering: Gelijkkluidend communiceren over prioriteiten, over de keuze voor sectoren en over een goede aansluiting (en lobby bij het Rijk en Europa) bij het landelijke topsectorenbeleid, topteam en de Europese Agenda 2020. Daarnaast kunnen we alleen (internationaal) concurrerend zijn als we onze bedrijven (in de topsectoren) een compleet en excellent vestigingsklimaat bieden. Denk daarbij aan een goede fysieke infrastructuur, kennisinfrastructuur en allerlei aspecten van 'kwaliteit van leven'. Ook op deze terreinen (in eerste opzicht niet altijd rechtstreeks economisch gerelateerd, zoals culturele voorzieningen) is eensgezind optrekken cruciaal voor het uitstralen van kracht.

Wij werken samen vanuit de economische kracht van de regio. Regionaal bindende krachtige sectoren zijn onmiskenbaar Health en Energie-en Milieu Technologie (EMT), waarbij het zwaartepunt voor Health ligt in regio Nijmegen en voor EMT in regio Arnhem. Een andere sector met een sterk regionaal karakter en potentie om internationaal onderscheidend te zijn, is Toerisme. De activiteiten die wij ontplooiën zijn randvoorwaardelijk en stimulerend voor een optimale ontwikkeling van onze krachtige economische sectoren. Tegelijkertijd zullen zij bijdragen aan een gunstig klimaat voor andere sectoren, zoals de Creatieve Industrie en semiconductors maar bijvoorbeeld ook de zakelijke dienstverlening en de detailhandel.

ACTIVITEITEN

- Health

Een groot aantal banen in de life sciences in Nederland is verbonden aan de regio. Health Valley biedt werkgelegenheid aan een groot deel van de beroepsbevolking. Drie kwart van deze werkgelegenheid is te vinden in Nijmegen. En waar Nijmegen van oudsher sterk is in cure, is Arnhem dat in care. Een logische verbinding die elkaar versterkt en complementair is. Het in Wijchen gevestigde Future Diagnostics is een aansprekend bedrijf in de sector met de sterk ontwikkelde innovatieve medische devices en analyses. Ook zijn er in de regio grote verzorgings/ revalidatie-instellingen te vinden zoals Werkenrode in Groesbeek.

Voor de topsector Life sciences & health zijn ook andere regio's in Nederland van belang. We zien namelijk een concentratie van kennisinstellingen en biomedisch-technische bedrijven op de as Eindhoven-Nijmegen-Twente. Intensiveren van samenwerking tussen bedrijven en kennisinstellingen op deze as ('Red MedTech Highway') is een kans die verder kan worden uitgebouwd. Daarbij heeft Health Valley ook een aantrekkelijke propositie gezien de unieke sterktes op de gebieden van chemie, moleculaire diagnostiek, medical devices, robotica en e-Health. Naast het intensiveren van de samenwerking met Twente en Eindhoven en de Food Valley rondom Ede en Wageningen, bieden ook grensoverschrijdende samenwerkingsverbanden kansen, onder andere Leuven, Aken en Münster. Via de ontwikkelingsstrategie van de 'Red Med Tech Highway' is door het bureau Health Valley een goed begin gemaakt om te verbinden en profileren. Dit kan en moet nog veel beter!

- EMT

EMT staat mondiaal sterk in de belangstelling en is een snel groeiende industriesector in de wereld. Dit cluster telt in Gelderland 48.000 banen, waarvan meer dan 20.000 in onze regio. Boegbeelden zijn o.a. DNVKEMA, TenneT, Alliander, Radboud Universiteit Nijmegen (Solar) en spinoffs, Royal Haskoning, Smit Transformatoren, Alewijnse, MTSA Technopower, Hogeschool Arnhem-Nijmegen (EMT-lectoraten) en Stichting kiEMT/Greentech Alliance met 200 participanten. Ook de Wageningen Universiteit draagt bij aan de kracht van het cluster (biobased economy). Naast de individuele boegbeelden en het kiEMT netwerk kent de EMT sector ook actieve publiek private samenwerkingsnetwerken op lokaal niveau, zoals Energie Made in Arnhem en Power to Nijmegen. Ondernemers, onderwijs, onderzoek en overheid werken samen aan de opschaling van het cluster in het kader van het Gelderse topsectoren beleid. In dat beleid is de EMT sector naast food en health als derde topsector toegevoegd. De samenwerking op dit niveau is nog relatief nieuw. Op deze voedingsbodem tekenen zich vooral kansen af voor groei in reputatie en banen in 'nieuwe elektriciteit' (innovatie met links naar bodem-, zon- en windenergie) en 'schone mobiliteit' (rijden op regionaal opgewekt groen gas en waterstofelektrisch rijden). Er kunnen in dit verband nog vruchtbare relaties gelegd worden met Noord-Nederland (Energy Valley), NRW en Brabant en Limburg (automotive, solar).

De EMT-sector ontwikkelt zich ook sterk buiten de steden. Enkele voorbeelden:

- Bio Energie Bergerden in Lingewaard is een grootschalige initiatief in ontwikkeling voor het opwekken van biogas uit biomassa. Universiteit, Provincie en gemeenten werken samen met de glastuinbouwsector aan deze ontwikkeling die verband houdt met het regionaal warmtenet.
- Op InnoFase in Duiven geven bedrijven op innovatieve wijze concreet inhoud aan een duurzame bedrijfsvoering. Iedereen pakt kansen en mogelijkheden op het gebied van energie, water, afval, grondstoffen en logistiek op om zo tot een optimale onderlinge synergie te komen. Zo geeft InnoFase volledig inhoud aan het cascademodel.
- Papierfabriek Parenco in Renkum werkt op een innovatieve manier aan duurzame productie en energietransitie en hergebruik van grondstoffen. Ook het optimaliseren van de logistiek (koppeling aan water) wordt benut. Meerdere overheden waaronder het waterschap, Provincie en onderzoeksinstituten zijn betrokken.

De nieuwe samenwerkingsvorm gaat aan bovengenoemde ambities en doelen concreet uitwerking geven in een intensief samenspel met partners uit onderwijs, onderzoek en ondernemers. Criterium voor het wel of niet actief bijdragen van de nieuwe samenwerkingsvorm, is gelegen in de urgentie om (inter)nationaal onderscheidend te zijn op regionaal niveau. Steeds met een duidelijke opdracht. Beginnend met de zaken waarbij we nu echt urgentie en overeenstemming hebben. Daar moet op korte termijn regionaal een slag geslagen worden.

We brengen de 'prioritaire witte vlekken' in het (internationale) vestigingsklimaat in beeld. De nieuwe samenwerkingsvorm coördineert de gestroomlijnde uitvoering onder triple-helix-besturing (hierover meer in paragraaf 3):

- Gezamenlijk opstellen en uitvoeren van een beknopte lobbyagenda gericht op projecten waarmee we het (inter)nationaal vestigingsklimaat op orde houden/brengen.
- We lobbyen voor projecten uit de 'slimme specialisatiestrategie Oost Nederland'. Daarnaast brengt de nieuwe samenwerkingsvorm de nodige stappen in beeld voor lobby en samenwerking met nationale en internationale partners. Initiëren van interregionale projecten, relevante calls, doorgeven, onderhouden contacten met potentiële Europese partners, presentaties faciliteren en/of organiseren, bestuurlijk en ambtelijk bezoeken ondersteunen.
- Witte vlekken internationaal vestigingsklimaat: Verbetering van de Internationale School, de uitbouw en realisatie van een expatdesk en expatnetwerk, het op de kaart zetten van het WTC en het onderhouden van relaties met en opzetten van internationale businessclubs. Verder het onder de aandacht brengen van aantrekkelijke huisvestingsvormen, borgen van de goede kwaliteit hoger onderwijs en aantrekkelijkheid hiervan voor internationale studenten.
- Het uitvoeren van een (inter-)nationaal profileringsprogramma gericht op (inter-)nationale bedrijven en kenniswerkers. Onderdelen programma: Websiteportal, regionaal bidbook, welkomstprogramma voor expats, ambassadeursnetwerk expats, jaarlijks internationaal toonaangevend congres aansluitend bij de economische kracht. Specifiek ook aandacht voor de samenwerking met NRW.
- Uitvoeren van energie/duurzaamheidsprojecten zoals de Groene Hub, verduurzaming van het (openbaar) vervoer en uitrol en het multifunctioneler maken van het warmtenet.
- Het thema 'wonen' is feitelijk een subregionale aangelegenheid voor het Rijk van Nijmegen en de regio Arnhem. Uitzondering hierop is het zogenaamde 'middengebied' tussen Arnhem en Nijmegen. Dit deel van de stadsregio is de verbinding tussen de beide steden en subregio's. Specifiek voor dit gebied kan worden overwogen een doelstelling te formuleren en dat een plek te geven binnen de nieuwe samenwerking. Bijvoorbeeld het realiseren van een aanbod in dit middengebied, van woningen die qua prijs, kwaliteit, aard (koop/huur) en ligging aansluiten bij de behoefte van de lokale en regionale consument. Dit kan door middel van het afstemmen van de woonvisies voor dit gebied samen met de gemeenten Lingewaard en Overbetuwe.

- **Toerisme**

Onze regio is sterk in toerisme en recreatie. De sector was in de afgelopen jaren goed voor zo'n 7 procent van de totale werkgelegenheid. De stijging van de werkgelegenheid als gevolg van de toeristisch-recreatieve bestedingen, is groter dan in andere sectoren en dit neemt toe. Dit is vooral te danken aan de aantrekkingskracht van de binnensteden van Arnhem en Nijmegen in combinatie met de groene omgeving. De sterke binnensteden, historie en groene omgeving blijken een belangrijk bezoekmotief voor de toeristische bezoeker en genereren veel bestedingen. We willen dat de regio zijn positie als aantrekkelijke bestemming behoudt en dat we de concurrentie met andere binnenlandse bestemmingen blijvend aankunnen. Dat lukt alleen als we innoveren en de kwaliteit van onze onderscheidende kenmerken krachtig vermarkten.

- De nieuwe samenwerkingsvorm coördineert het maken van nieuwe samenwerkingsafspraken tussen de steden met het RBT KAN op het toeristisch vermarkten van de regio, specifiek daar waar het gaat om internationaal onderscheidende zaken met een regionaal karakter.
- Uitvoeren van een lobby voor internationaal onderscheidende toeristische infrastructuur zoals de Liberation Route, uitbouw van de Limes, musea, fiets- en wandelroutes, recreatie in de natuur en langs de rivieren. Daarbij aandacht voor de internationale toegankelijkheid; benutten van internationale portals Luchthaven Weeze en de HSL (Arnhem Centraal) en met aandacht voor profilering van NRW als zakelijke bestemming.

MONITORING EN METEN

We gaan meten of we onze ambities waar maken op beide speerpunten en op het gebied van toerisme. Dat doen we om de kwaliteit van de samenwerking te verbeteren. Maar dat doen we ook om succes te verkopen, onder het motto 'be good and tell it'. Daartoe doen we twee dingen: Bij de projecten die gezamenlijk worden geïnitieerd wordt gericht gewerkt, met duidelijke indicatoren voor succes. In de tweede plaats gaan we actief aan de slag met 'ranking the stars'. De nieuwe samenwerkingsvorm gaat actief sturen op beïnvloeding van 'de lijsten die ertoe doen'.

Jaarlijks organiseert de nieuwe samenwerkingsvorm een kennisdag om de regionale verbinding te versterken en te presenteren welke resultaten zijn bereikt.

2.2 Het zorgen voor een optimale bereikbaarheid van de regio (speerpunt 2)

AMBITIE

Een uitstekende bereikbaarheid is absolute voorwaarde om de economische potentie van de regio te verzilveren en de ontwikkeling van de topsectoren optimaal te ondersteunen. Een goed bereikbare regio is één van de belangrijkste vestigingsfactoren voor mensen, ondernemers en instellingen.

Uitgangspunt is dat de huidige regionale samenwerking op het gebied van mobiliteit goed loopt en gecontinueerd wordt. Het thema bereikbaarheid leent zich bij uitstek voor een regionale aanpak (in verbinding met aangrenzende regio's); mobiliteit trekt zich immers niets aan van grenzen. De samenwerking in regionaal verband heeft de afgelopen jaren laten zien dat gemeenten uitstekend in staat zijn elkaar te vinden in ambitieuze en innovatieve projecten voor verbetering van de bereikbaarheid. De huidige schaal van 21 lidgemeenten is praktisch behapbaar. Zij biedt de mogelijkheid tot professioneel maatwerk en sluit aan bij het 'daily urban system' in de regio.

De regio Arnhem-Nijmegen is één van de gebieden waar de bereikbaarheid de afgelopen jaren minder is verbeterd dan elders in het land. Dat komt deels door de economische potentie; bedrijvigheid en nieuwe initiatieven trekken verkeer aan. Anderzijds echter heeft de regio door haar ligging buiten de Randstad, waar de afgelopen jaren flink in 'asfalt' is geïnvesteerd, te maken met een noodzakelijke inhaalslag. De verdubbeling van de A50, de verbreding van de A12 bij Arnhem, de nieuwe Nijmeegse stadsbrug De Oversteek, de aanpassingen in de A73 en op langere termijn de doortrekking van de A15 zijn projecten die een gunstige invloed op de bereikbaarheid van onze regio zullen hebben.

Tegelijkertijd constateren we dat onze regio polycentrisch is. De 'daily urban systems' van Arnhem en Nijmegen groeien naar elkaar toe door de ontwikkeling van het middengebied en door de nieuwe infrastructuur op de 'S-as'. Er zijn veel knooppunten aan te wijzen die stuk voor stuk een aantrekkelijke ontmoetingsplek vormen voor werken, handel, kantoren, waar mensen naartoe trekken. Deze polycentrische ontwikkeling legt druk op de autobereikbaarheid, maar biedt tegelijkertijd kansen voor andere vervoersmodaliteiten, zoals fiets en hoogwaardig openbaar vervoer.

DOELEN

De nieuwe stadsregionale samenwerking richt zich op twee doelen om de bereikbaarheid verder te verbeteren én voor de toekomst vast te houden:

- Doorstroming van autoverkeer op het wegennet/maximale benutting van de infrastructuur. Na aanleg van de nieuwe infrastructuur (A50, Oversteek, A15) is het netwerk voor auto's in grote lijnen gereed en compleet. Doelstelling is continuering van het programma Beter Benutten, waar in de afgelopen periode binnen onze regio al goede ervaringen mee zijn opgedaan.

- Bewerkstelligen van een paradigmashift naar andere modaliteiten; hoogwaardig openbaar vervoer en de (elektrische) fiets. De steden raken vol. In omliggende gebieden is het groen een groot goed. De aanleg van nieuwe wegen kent grenzen, de opgave is veranderd. Daar komt bij dat beperkte financieringsruimte en de stedelijke focus uitnodigen tot slimme en creatieve oplossingen. Onze regio leent zich er, gezien de bevolkingsdichtheid, bij uitstek voor om mensen te verleiden van andere vervoersmodaliteiten gebruik te maken dan de auto. Op die manier slagen we erin om thema's als duurzaamheid, ruimte en mobiliteit met elkaar te verbinden en samenhang te creëren.

ACTIVITEITEN

De rol van de nieuwe samenwerkingsvorm zal anders zijn dan de huidige. De intrekkingswet, hierover meer in paragraaf 3.2, maakt dat de nieuwe samenwerkingsvorm zal registreren en samenwerken met de Provincie, maar niet meer zelf zal uitvoeren. De nieuwe samenwerkingsvorm is geen vervoersautoriteit. De nieuwe samenwerkingsvorm zal samenwerkingspartner zijn met de Provincie, waar het gaat om de volgende activiteiten:

- Optimaliseren van de doorstroming van autoverkeer bijvoorbeeld door inzet op dynamisch verkeersmanagement en nieuwe vormen van reizigersinformatie voor en tijdens de reis.
- Optimaliseren van ketenmobiliteit bijvoorbeeld door transferia, waarmee we de overstap van auto naar (H)OV of fiets zo comfortabel mogelijk maken.
- Gedragsbeïnvloeding en mobiliteitsmanagement, ook in de logistiek bijvoorbeeld reizen en goederenvervoer buiten de spits, tijd- en plaatsafhankelijk werken.
- Verdere uitrol van het netwerk van snelfietsroutes. De opmars van de elektrische fiets leidt ertoe dat afstanden tot 17 km per fiets overbrugbaar worden. Een groter deel van onze regio is daarmee per fiets te bereiken.
- Verbetering van spoorverbindingen (Regiorail).

Aanpak volgens bereikbaarheidsagenda Rijk

In de aanpak wordt aangesloten op de bereikbaarheidsagenda voor de regio's van het Rijk, volgens 'de 5 I's':

- Innoveren: Focus op gedrag(verandering) betekent optimaal en duurzaam gebruik van bestaande infrastructuur.
- Informeren: Slimmere informatievoorziening voor betere doorstroming, benutting van bestaande infrastructuur en het maken van duurzamere keuzes.
- Investeren: Investeren naar economische meerwaarde binnen randvoorwaarden van duurzaamheid en veiligheid.
- Instandhouden: Verkennen synergiemogelijkheden beheer en onderhoud met regionale ontwikkeling.
- Inrichten: Welke ruimtelijke instrumenten zijn bruikbaar voor beïnvloeden mobiliteit? Betere aansluiting ruimtelijke keuzes regio's en Rijk en wensen samenleving.

Bestuurlijk overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT)

Voor de aansturing van deze uitvoeringsagenda én voor een plek aan tafel bij het bestuurlijk overleg MIRT, blijft het bestuurlijk overleg mobiliteit (BOM) van grote waarde. Op die manier geven we immers effectief vorm en inhoud aan onze mobiliteitslobby:

Voor de aansturing van deze uitvoeringsagenda én voor een plek aan tafel bij het bestuurlijk overleg MIRT, blijft het bestuurlijk overleg mobiliteit (BOM) van grote waarde. Op die manier geven we immers effectief vorm en inhoud aan onze mobiliteitslobby:

1. Er loopt een MIRT-onderzoek in de (Stads)regio, met name gericht op de aansluiting van rijksinfrastructuur op 'regionale en lokale infra'.
2. Het economisch gewicht van de regio rechtvaardigt een directe lijn met het Rijk.
3. De regio is essentieel voor achterlandverbindingen met Duitsland (A12, A15, HSL).
4. De regio is een belangrijk knooppunt in het landelijk spoorwegnet (personen- en goederenvervoer) en speelt dan ook een belangrijke rol in de (plannen voor) afwikkeling daarvan (doortrekken en/of alternatieven Betuwelijn, PHS, spoorverbindingen naar het zuiden en noorden).

3. Samenwerkingsvorm

3.1 Uitgangspunten

We willen als regio krachten bundelen en naar buiten toe als een eenheid optrekken vooreen sterke economie, voor versterking van de (internationale) concurrentiekracht en om te zorgen voor een optimale bereikbaarheid van de regio. Wij gaan in de regio niet-vrijblijvende en elkaar versterkende en elkaar gunnende (publiek-private) partnerschappen aan. Dit vanuit de visie dat bestuurlijke krachtenbundeling en nabijheid van overheid, ondernemers en onderwijs onmisbaar is bij de (door)ontwikkeling van onze sterke regio. Welke samenwerkingsvorm past bij onze ambities? Enkele contouren zijn duidelijk, maar er zijn ook nog dilemma's te delen.

Basis voor de toekomstige samenwerkingsvorm is een goed verankerde democratische legitimatie zoals meerdere gemeenten hebben aangegeven, geborgd via verlengd lokaal bestuur ter versterking van de lokale autonomie. Deelnemende gemeenten krijgen regie op de samenwerking. Hieraan wordt op duale wijze invulling gegeven. Kaderstellen vooraf en controleren achteraf staat centraal bij het verlengd lokaal bestuur. Het bestuur stuurt aan de voorkant. Op deze wijze kan met doorzettingsmacht worden geacteerd, is controle verankerd en democratisch gelegitimeerd en is de vierde bestuurslaag definitief van de baan.

3.2 Keuze voor samenwerkingsvorm: Openbaar lichaam op basis Wgr

Bij het kiezen van de samenwerkingsvorm moet aangesloten worden op de wens tot democratische legitimatie, evenals de expliciete voorkeur van enkele gemeenten te komen tot samenwerking op basis van de Wgr zodat vrijwillige samenwerking niet resulteert in vrijblijvende samenwerking. Daarmee is duidelijk dat de samenwerking een publiekrechtelijke grondslag vergt en daarvoor biedt de Wgr het instrumentarium. De vraag is aan de orde voor welke vorm van een gemeenschappelijke regeling gekozen moet worden. Deze vraag hangt samen met de inhoud van deze Wgr. Waar gaat zij over? Deze vraag zal nader onderzocht moeten worden in samenwerking met de Provincie. Verschillende vormen van samenwerking op basis van Wgr zullen in kaart worden gebracht.

De huidige Stadsregio kent verregaande wettelijke taken en bevoegdheden en een organisatie van behoorlijke omvang. Na het overgaan van de BDU-mobiliteit (inclusief personeelsformatie) naar de provincie - anders dan in de Randstad laat de intrekkingwet in onze regio geen ruimte voor een aparte vervoersautoriteit - resteert een klein projectenbureau, een relatief kleine begroting en geen direct wettelijke taakopdracht. Daar past geen stadsregioraad noch een (onafhankelijke) voltijds voorzitter bij. De nieuwe samenwerkingsvorm krijgt een lichter karakter via een in te richten bestuur gebaseerd op Wgr/ openbaar lichaam. Via dit orgaan is werkelijk sprake van verlengd lokaal bestuur.

Het openbaar lichaam kent een bestuur en heeft rechtspersoonlijkheid. Deelnemende gemeenten bepalen hoe ver bevoegdheden zich uitstrekken. Van belang hierbij is een duidelijk onderscheid tussen de speerpunten economie/ lobby enerzijds en mobiliteit anderzijds. De economische lobby vindt plaats onder besturing van een triple-helix bestuur, niet zijnde het openbaar lichaam (zie paragraaf 3.3).

Het bestuur van het openbaar lichaam kent een duidelijke democratische legitimatie via publiekrechtelijke waarborgen bij het benutten van zijn bevoegdheden, besluitvormingsstructuren, beïnvloedingsmogelijkheden, democratische controle en openbaarheid. Bovendien hebben de gemeenteraden op verschillende wijze invloed op deze vorm van gemeenschappelijke regeling:

- Zij beslissen over de oprichting, wijziging en opheffing van de gemeenschappelijke regeling op voorstel van het college van B&W;
- Voor het Algemeen Bestuur (AB) wijzen zij vertegenwoordigers aan. Die hebben een informatie- en verantwoordingsplicht aan hun gemeenteraad;
- Zij worden via het toezenden van de begroting van tevoren en de jaarrekening achteraf over de uitvoering van taken geïnformeerd;
- Zij kunnen hun zienswijze geven op de (ontwerp-)begroting bij het Algemeen Bestuur.

Dan het dilemma rond de 'vulling van de WGR'. Waar 'gaat zij over'? Gedacht kan worden aan het volgende: Het openbaar lichaam maakt meerjarige afspraken met de Provincie waarbij het voortzetten van het succesvolle en voor de regio belangrijke mobiliteitsbeleid zoveel mogelijk wordt gewaarborgd. Het is de wens van de Provincie om met één vertegenwoordiger vanuit de regio te spreken. Dit vraagt om een georganiseerd samenwerkingsverband. De samenwerking tussen het openbaar lichaam en de Provincie zou vastgelegd kunnen worden in een convenant.

De intrekkingswet maakt duidelijk dat taken, bevoegdheden en middelen op de terreinen van:

1. Het verlenen van openbaar vervoer concessies;
2. Het doen van uitgaven op basis van de Wet BDU;
3. Het vaststellen van een regionaal verkeer- en vervoerplan, en;
4. Het ontvangen van subsidie voor infrastructuur-projecten,

overgaan naar de Provincie Gelderland. Dit geldt ook voor aanpalende taken als: "beleid ontwikkelen voor bovenlokale en samenhangende inzet van BDU-middelen op het gebied van infrastructuur, verkeersveiligheid, voorzieningen openbaar vervoer, fietsbeleid en dergelijke". Ook deze middelen worden aan de Provincie toegekend.

Het voorgaande maakt duidelijk dat de rol van de nieuwe samenwerkingsvorm op het gebied van mobiliteit & vervoer, zal liggen in het zijn van één adequate samenwerkingspartner van de Provincie. Een goede partner die voorstellen ter investering doet en strategisch meedenkt hoe het 'daily urban system' bereikbaar te maken en te houden. De Provincie zoekt naar een partner waarmee: "Afspraken gemaakt kunnen worden over de wijze waarop bestedingsvoorstellen tot stand komen... Meerjaren-afspraken deels voor exploitatie van openbaar vervoer, deels voor vrije besteding waarbij aan de samenwerkende gemeenten wordt gevraagd met voorstellen te komen... Deze werkvorm heeft de afgelopen jaren ook bij de andere vijf WGR-regio's in Gelderland goed gewerkt en tot op heden zijn in de provincie altijd de regionale voorstellen overgenomen". De nieuwe samenwerkingsvorm zal hiertoe goed verankerd moeten zijn in de 21 gemeenten en uitstekend haar rol moeten kennen; dienstbaar aan de inzet die de gemeenten richting de Provincie wensen te zien.

De vraag doet zich voor of het vormgeven van deze samenwerking met de Provincie, zoals hiervoor is omschreven, voldoende invulling geeft aan de samenwerkingsvorm Wgr. Een optie kan zijn de vorm Wgr los te laten en in te zetten op een lichtvoetiger vehikel zonder wettelijke verankering. Ook dit is een optie die nader zal worden onderzocht, wanneer over de samenwerking met de Provincie meer duidelijkheid ontstaat.

In het bestuur van het openbaar lichaam zijn in ieder geval de twee centrumsteden vertegenwoordigd en drie vertegenwoordigers van de overige gemeenten. Voorzitter is alternerend de vertegenwoordiger van Arnhem of Nijmegen. Het bestuur benoemt de directeur, is aanspreekpunt voor het college van GS en bewaakt de uitvoering van het jaarprogramma.

Het openbaar lichaam kent een algemeen bestuur waarin iedere deelnemende gemeente één vertegenwoordiger heeft. Dat kan een burgemeester of wethouder zijn, naar keuze van de gemeente. Het AB wordt door de bestuurscommissie twee keer per jaar bijeen geroepen om geconsulteerd te worden over het algemeen beleid, de begroting en de jaarrekening. Er is sprake van een gewogen stemrecht, waarbij de twee centrumsteden gezamenlijk (maximaal) 40% van de stemmen krijgen.

Om recht te doen aan het budgetrecht van de raden van de deelnemende gemeenten worden jaarprogramma, begroting en jaarrekening ieder jaar voorgelegd aan de gemeenteraden via een 'wensen en bedenkingenprocedure'. De vertegenwoordigers in het AB leggen bij die gelegenheid verantwoording af aan hun achterban.

Dit alles dient na juridische toetsing te worden vastgelegd in een overeenkomst tussen alle deelnemende gemeenten in iedere afzonderlijke gemeenteraad. De nieuwe gemeenschappelijke regeling gaat in, zodra de wet op het opheffen van de Wgr-plus regio's ingaat. Naar verwachting zal 2014 het overgangsjaar zijn en wordt 01 januari 2015 de ingangsdatum.

3.3 Triple-helix

De triple-helix-samenwerking werken we nader uit met partners uit de anders o's, onderwijs en ondernemers. Dit proces loopt inmiddels en krijgt een vervolg. Contouren van een mogelijke invulling.

Economische regionale samenwerking krijgt vorm via een stichting met een bestuur waarin naast vertegenwoordigers van universiteit en hogeschool, topondernemers, de burgemeesters van de twee centrumsteden en een derde lid van het bestuur van het openbaar lichaam zitting nemen. Dit bestuur krijgt de taak het economisch vestigingsklimaat van de regio te promoten en de economische ontwikkeling te stimuleren via lobbyactiviteiten. De bestuursvoorzitter is of alternerend de burgemeester van Arnhem en Nijmegen, dan wel een boegbeeld uit het regionale bedrijfsleven.

Het te bereiken effect van deze triple-helix besturing is het bundelen van economische (besturings-) kracht, samenwerken aan de ontwikkeling van de regio met actoren die zich hieraan committeren. Dat richten we effectief in. En in aansluiting op de diverse al bestaande structuren waarin de Triple Helix samenwerkt, lokaal dan wel regionaal die hetzelfde belang nastreven, namelijk: de economische kracht van beide steden, en in relatie tot de regio, versterken. In Nijmegen gaat het dan bijvoorbeeld om de Economische Raad Nijmegen en in Arnhem om het Economisch Forum Arnhem. Tijdens de volgende fase van realisatie van de nieuwe samenwerkingsvorm, vullen we de triple-helix-besturing nader in met mensen.

² September 2012, Gedeputeerde Staten: Eerste provinciale verkenning op de doorontwikkeling van de samenwerking/ Mobiliteit en stedelijk netwerk Arnhem - Nijmegen

3.4 Organisatie

Voor het staf/ projectbureau voorzien we een kleine vaste formatie van 8 - 12 fte met een flexibele schil van tijdelijk bij de deelnemende gemeenten in te huren projectmanagers. Het bureau is een uitvoeringsorganisatie. De leiding berust bij een directeur. Om pragmatische redenen wordt gekozen voor de centrumstadvariant: personeelsbeleid, administratie, control e.d. worden herkenbaar opgenomen in de begroting en organisatie van één van de twee centrumsteden. De directeur kan extern of intern (bij één van de deelnemende gemeenten op detacheringsbasis) worden geworven. Het projectbureau heeft dus geen eigen personeel noch een eigen financiële administratie.

Dit bureau ondersteunt zowel de Wgr, als de triple-helix besturing. Bij concrete invulling hiervan zal duidelijk mogen worden welke ondersteuning per vorm noodzakelijk is. De kosten van dit bureau worden bekostigd door jaarlijkse bijdragen van de aangesloten gemeenten.

3.5 Financiën

Door aan elke deelnemende gemeente een bijdrage per inwoner te vragen kan aan uitvoering de vastgestelde taken gewerkt worden. We anticiperen op de geplande lagere inwonersbijdrage per gemeente, en reeds ingeboekte taakstelling op de inwonersbijdrage.

Een indicatie voor de bijdrage per inwoner is € 2,80 (huidige inwonerbijdrage € 3,07) resulterend in een begroting van indicatief € 2.000.000. Indicatief zal € 1.000.000 uitgetrokken moeten worden voor het bureau met circa 10 medewerkers. De andere € 1.000.000 zal (minimaal) nodig zijn om een begin te maken met een investeringsfonds, waarvan aard en omvang nader bepaald mag worden.

Ten aanzien van het bureau zal de centrumgemeente (Arnhem of Nijmegen) die dit gaat huisvesten, geen overhead-kosten rekenen. Het bureau heeft de mogelijkheid externe bijdragen te verwerven zoals bij provincie, rijksoverheid, Europa etc.

Zoals gezegd kan met inwonerbijdrage van € 2,80 het bureau worden gefinancierd en een begin worden gemaakt met een gezamenlijk investeringsfonds. Vanzelfsprekend is het nauwelijks mogelijk met dit beperkte budget investeringen te co-financieren en/of projecten te initiëren. Wanneer deze nieuwe samenwerkingsvorm werkelijk van meerwaarde zal willen zijn en een rol van betekenis wil spelen, dan zullen deze investeringen wél nodig zijn. Deze uitvoeringsagenda doet daartoe geen voorstellen. Deelnemende partners zullen in het vervolg met elkaar in gesprek moeten gaan om de bereidheid te peilen te komen tot een investeringsfonds van nader te bepalen aard en omvang.

4. Vervolg

Na besluitvorming in de Raden over deze strategische uitvoeringsagenda, verdere uitwerking van de samenwerkingsvorm, zal een kwartiermaker worden aangetrokken die het staf/ projectbureau gaat inrichten. Daartoe zal een bedrijfsplan worden opgesteld waarin de inrichting van het projectbureau concreet wordt omschreven in termen van:

- o Personeel
- o Informatiepositie
- o Communicatie
- o Financiën
- o Automatisering
- o Huisvesting

Onder andere zal ook de invulling van het bestuur hierin een plek krijgen. Zonder daarop vooruit te lopen, kunnen over het project- en stafbureau, de volgende contouren worden geschetst.

Vanzelfsprekend is van belang dat afbouw van de huidige organisatie (een deel van de medewerkers gaat over naar de Provincie, een deel niet) Stadsregio Arnhem - Nijmegen, met zorg voor de medewerkers plaatsvindt.

4.1 Context

Wat is de *context* waarin het zich mag bewegen?

Een eerste gegeven is dat de deelnemende overheden, alsmede het Rijk, structureel bezuinigen. Dit betekent dat budgetten onder druk staan. Efficiënt werken en overhead-kosten tot een minimum beperken zijn een logisch en noodzakelijk gevolg hiervan. Eén van de maatregelen staat nu al vast: dat het huidig kantoor van de Stadsregio verlaten zal worden gezien de kosten hiervan en een omvang die niet meer zal passen bij het nieuwe bureau.

Een tweede gegeven is een verschuiving van aandacht van beleidsontwikkeling naar realisatie. Veel deelnemende gemeenten geven aan niet langer een rol weggelegd te zien in beleidsontwikkeling, maar des te meer op het gebied van procesmanagement en het excellent regisseren van uitvoering.

Een laatste belangrijke ontwikkeling is de inkrimping van de overheid. Minder geld en minder ambities leiden tot de wens om te komen tot een kleinere maar slagvaardiger overheid. Daarom blijft het bureau in omvang beperkt. Er komt een compacte vaste kern van hoogwaardige proces- en projectmanagers. Daarnaast is het mogelijk via detachering- en inleenconstructies een flexibele schil te realiseren. Dit versterkt de samenwerking met de deelnemende gemeenten. Positief neveneffect zal zijn dat beide bureaus een mechanisme worden om deelnemende organisaties te flexibiliseren.

4.2 Profiel & cultuur

Wat worden *het profiel en de cultuur* waarin het projectbureau en het stafbureau mag voorzien om optimaal aan te sluiten op de vraag?

In deze strategische uitvoeringsagenda zijn de kerntaken benoemd waarop de medewerkers zich mogen richten. Op welke wijze kan dat worden vormgegeven? Om excellent processen te managen en te sturen op excellente uitvoering in samenwerking, is kwaliteit nodig. Hoogwaardig en kwalitatief goed onderlegde medewerkers. Ook zonder dat daartoe (op grote schaal) extern moet worden ingehuurd. Dat vraagt iets van de medewerkers. Er zullen mensen geworven worden die resultaatgericht zijn, die als succesvol en ondernemend bekend staan. Mensen die het aankunnen om onder druk te presteren en dat als uitdaging zien.

Klanttevredenheid zal in toenemende mate een belangrijk gegeven worden. Hoe waarderen de aangesloten gemeenten de inzet en uitvoering? Vraaggericht werken, het dienstbaar weten aan een groter belang, zal dé competentie zijn waarop mensen worden geworven. Immers, optimale samenwerking tussen opdrachtgever(s) (de gemeenten en provincie) en opdrachtnemer kan leiden tot wederzijdse professionalisering, continuïteit ook na afronding van een project en het behoud van kennis voor beide partijen.

Voorstel aan Stadsregioraad nr. 2013011

13.0003452

datum	25 september 2013
portefeuillehouder(s)	W. Dijkstra
beleidsterrein(en)	Bestuur en Organisatie
Productnummer	
onderwerp	Intrekking Wgr-plus en regionale samenwerking
samenvatting	In het voorstel wordt een overzicht gegeven van de ontwikkeling rond de afschaffing van de Wgr-plus op Rijksniveau en de toekomstige regionale samenwerking binnen de regio.
voorstel	1. Kennisnemen van de stand van zaken van de processen rondom de toekomstige regionale samenwerking in ons gebied; 2. In te stemmen met de richting van de notitie "Samen voor een sterke regio" en voor de verkiezingen heldere uitspraken te doen over de taken, bevoegdheden en middelen die u bij de nieuwe gemeenschappelijke regeling wilt onderbrengen, zodat wij de transitie vorm kunnen geven. 3. Eveneens voor de verkiezingen een besluit te nemen over de nog niet toebedeelde taken van de huidige regio.
toelichting	Inleiding Met dit voorstel willen wij u informeren over een aantal ontwikkelingen die consequenties hebben voor de regionale samenwerking in ons gebied. De besluitvorming op de verschillende "sporen" is nog niet afgerond. Dit betekent dat er nog geen finale keuzes kunnen worden voorgelegd, maar dat wel de richting kan worden geduid. Aan het einde van het voorstel leggen wij u dan ook een aantal richtinggevendende beslispunten voor. Afschaffing Wgr-plus De minister van BZK heeft een wetsvoorstel afschaffing Wgr-plus ingediend bij de Tweede Kamer. De Kamerfracties konden tot 5 september hierop schriftelijk reageren, zie bijlage 1. De minister is nu aan zet om de vragen te beantwoorden. Vervolgens wordt besloten of en wanneer het wetsvoorstel daadwerkelijk openbaar wordt behandeld. Daarnaast is in de Eerste Kamer de motie Kox aangenomen waarin de minister wordt uitgenodigd zijn voornemens over de bestuurlijke inrichting te onderbouwen middels een integrale visie op de modernisering van de bestuurlijke organisatie. De reactie van de minister hierop is nog niet bekend. Gemeenteraadsverkiezingen 19 maart 2014 Het voornemen van de minister is om de wet op 1 januari 2015 in werking te laten treden. Dit betekent dat het jaar 2014 een "normaal" Wgr-plus jaar is, d.w.z. dat de plusregio's het hele jaar hun wettelijke taken moeten blijven uitoefenen en bijv. hun BDU uitkering blijven ontvangen. Dit betekent tevens dat, conform de wet, het Regionaal openbaar lichaam de juridische constructie is die nodig is om aan de wettelijke plicht te voldoen, inclusief een algemeen bestuur, een dagelijks bestuur en een voorzitter. De gemeenten moeten na de gemeenteraadsverkiezingen vertegenwoordigers aanwijzen

vervolg

voor de nieuwe Stadsregioraad. Het College van Bestuur wordt gekozen uit het midden van het algemeen bestuur zoals vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling. Voor de voorzitter geldt dat de huidige benoeming loopt tot 1 januari 2014. De Stadsregioraad kan voor wat betreft de voorzitter besluiten deze te kiezen uit de Stadsregioraad of een voorzitter van buiten te benoemen. Als de voorzitter "van buiten" is benoemd, heeft hij geen stemrecht. Als de Wgr-plus komt te vervallen, is slechts een voorzitter uit de Stadsregioraad mogelijk. Uitgebreidere informatie kunt u vinden in bijlage 2.

Vermindering van het aantal AB-leden is slechts mogelijk na een besluit van de gemeenteraden tot aanpassing van de gemeenschappelijke regeling. Die wijzigingen moeten, met een verklaring van gedeputeerde staten, naar de minister van BZK gezonden worden die de gewijzigde regeling opneemt in het daartoe gevormde register.

In het wetsvoorstel tot afschaffing van de Wgr-plusregio's (artikel XXII) staat dat binnen een jaar na de datum van inwerkingtreding van de wet de gemeenschappelijke regeling wordt opgeheven. De boogde ingangsdatum van de wet is 1 januari 2015. Dit betekent dat 2015 een overgangsjaar kan zijn.

Overleg met de provincie

Wij gaan ervan uit dat het wetsontwerp wordt aangenomen en per 1-1-2015 wordt geëffectueerd. De organisatie bevindt zich dan ook in een transitieproces. Vanwege de voorgenomen overgang van taken en middelen op het gebied van mobiliteit naar de provincie, voeren wij al geruime tijd constructief overleg met het college van GS over deze overgang. Hierbij zijn ook bestuurders van beide steden betrokken. Om de overdracht goed te laten verlopen hebben GS een kwartiermaker aangesteld. Tevens hebben GS onlangs per brief PS geïnformeerd over de stand van zaken (zie bijlage 3).

Regionale samenwerking van morgen

Proces

Op 11 september heeft er een bijeenkomst met vertegenwoordigers van bijna alle 21 colleges plaatsgevonden. De burgemeesters van Arnhem en Nijmegen en de voorzitter van de stadsregio hebben voorafgaand hieraan een notitie toegezonden en tijdens de bijeenkomst is gediscussieerd over de onderwerpen waarop in de toekomst moet worden samengewerkt. Naar aanleiding van de bijeenkomst is de notitie aangepast (zie bijlage 4) en deze zal worden toegezonden aan de 20 gemeenten. Het exacte proces van besluitvorming in de gemeenteraden over de regionale samenwerking is nog onhelder.

Notitie Samen voor een sterke regio

Als we kijken naar de notitie *Samen voor een sterke regio* concluderen wij dat een aantal van de huidige stadsregionale taken een plek krijgen in de nieuwe regionale samenwerking. Zo zien wij een continuering van de internationale profilering van de economische kracht van de regio met de portal Arnhem Nijmegen city Region, het in ontwikkeling zijnde expat community platform en Bureau Brussel. Ook het opstellen van een beknopte lobbyagenda gericht op projecten waarmee we het vestigingsklimaat op orde houden, uitvoeren van duurzaamheidsprojecten zoals de groene Hub, verduurzaming van het openbaar vervoer en uitrol en het multifunctioneler maken van het warmtenet komen terug in de nieuwe samenwerking.

Voor economie en lobby gaat de notitie uit van een Triple Helix samenwerking tussen overheid, onderwijs en ondernemers. In samenwerking met de partners uit het onderwijs en de ondernemers wordt dit verder uitgewerkt.

vervolg

Het thema wonen wordt gezien als een subregionale aangelegenheid voor het Rijk van Nijmegen en de regio Arnhem. Uitzondering hierop is het zogenaamde middengebied, hierbij is vooral aandacht voor nieuwbouw.

Toerisme is ook een taakveld uit het huidige taken dat wordt genoemd. De nieuwe samenwerkingsvorm coördineert samenwerkingsafspraken tussen de steden Arnhem en Nijmegen en het RBT KAN.

Bij afschaffing van de Wgr-plus worden de mobiliteitstaken en middelen zoals gezegd overgedragen aan de provincie. Als College van Bestuur hebben wij geconcludeerd dat er op het mobiliteitsterrein ook een vrijwillige taak bij de regio ligt, te weten de Stadsregiotaxi. Ook de coördinatie van gemeentegrensoverschrijdende projecten op gebied mobiliteit zoals fiets, verkeers- en mobiliteitsmanagement zou als vrijwillige taak kunnen worden aangemerkt. De overige taken zijn BDU gerelateerd en zullen overgaan naar de provincie. Indien gewenst kunnen gemeenten en provincie afspraken maken over het terug decentraliseren van bepaalde taken, projecten en middelen op het mobiliteitsgebied naar de nieuwe samenwerking.

Overige taken van de huidige regio

De huidige stadsregio werkt aan nog een aantal taken waar in de notitie (nog) niet over wordt gesproken. Daarvan moet ons inzien wel worden bepaald of en wie deze taken in de toekomst gaat uitvoeren. U moet denken aan regionaal afstemmen van het Programma Bedrijventerreinen, het programma Detailhandel, faciliteren van initiatieven van de logistiek sector, het beheer van het regioprogramma en EFRO subsidies, de regionale woonruimteverdeling, het afstemmen van de woningbouwprogramma's en het uitvoeren van onderzoek naar de ontwikkelingen op de regionale woningmarkt. Een aantal van deze taken voeren wij uit op verzoek van en in samenwerking met de provincie Gelderland.

Met de bovenstaande taken is een substantieel bedrag van € 33 miljoen gemoeid. Een aantal van deze taken loopt door na 1-1-2015. Voor uitgebreider overzicht van deze taken zie bijlage 5.

Personeel

De hierboven omschreven ontwikkelingen hebben uiteraard consequenties voor het huidige personeel van de regio. We zijn in gesprek met de vakbonden in een georganiseerd overleg om te komen tot een goed sociaal statuut. Daarnaast heeft de directeur alle medewerkers het aanbod gedaan om deel te nemen aan een mobiliteitstraject.

Frictiekosten

Ten aanzien van de frictiekosten wordt ambtelijk aangegeven dat er bij het Rijk geen middelen beschikbaar zijn en dat men zich tevens niet verantwoordelijk voelt voor het ontstaan van eventuele frictiekosten. Op onze brieven is nog geen formele reactie ontvangen. De frictiekosten zullen waarschijnlijk op de schouders van de gemeenten, de rechtsopvolger of de provincie terecht komen.

Samenvattend

- De Wgr-plus blijft in ieder geval in 2014 nog bestaan met wettelijke taken en budgetten. Een Regionaal Openbaar Lichaam, gebaseerd op de huidige gemeenschappelijke regeling, is noodzakelijk voor uitvoering hiervan;
- Dit betekent dat na de gemeenteraadsverkiezingen een nieuwe Stadsregioraad en College van Bestuur moet worden gekozen;

vervolg

- Wijziging van de gemeenschappelijke regeling is noodzakelijk om eventueel het algemeen bestuur op een andere wijze te kunnen samenstellen / benoemen (bijvoorbeeld met minder leden);
- Die wijziging behoeft een besluit van alle gemeenteraden en goedkeuring van GS en de ministers die het aangaan.

Beslispunten

Wij stellen u voor:

1. Kennisnemen van de stand van zaken van de processen rondom de toekomstige regionale samenwerking in ons gebied;
2. In te stemmen met de richting van de notitie Samen voor een sterke regio en voor de verkiezingen heldere uitspraken te doen over de taken, bevoegdheden en middelen die u bij de nieuwe gemeenschappelijke regeling wilt onderbrengen, zodat wij de transitie vorm kunnen geven.
3. Eveneens voor de verkiezingen een besluit te nemen over de nog niet toebedeelde taken van de huidige regio.

Bijlagen

Bijlage 1: verslag van reacties Tweede Kamercommissie van 5 september 2013
Bijlage 2: mogelijke consequenties gemeenteraadsverkiezingen voor het bestuur van de stadsregio
Bijlage 3: brief van GS aan PS over wetsvoorstel afschaffing plusregio's
Bijlage 4: notitie Samen voor een sterke regio
Bijlage 5: overzicht van nog toe te delen stadsregionale taken
Bijlage 6: brief VNG aan Tweede Kamer over afschaffing Wgr+ en pleidooi vervoerregio's en BDU-regeling in stand te houden

College van Bestuur van de Stadsregio Arnhem Nijmegen
secretaris

Roel Wever

voorzitter

Wim Dijkstra

Bijlage 5 Toekomstige regionale samenwerking m.b.t. het thema Wonen

Strategische uitvoeringsagenda

De 'Strategische uitvoeringsagenda regionale samenwerking' gaat ervan uit dat het thema 'Wonen' feitelijk een subregionale aangelegenheid is voor het Rijk van Nijmegen en de subregio Arnhem. De notitie geeft hierbij wel aan dat het middengebied hierop een uitzondering is. Daarom wordt voorgesteld (te overwegen) een doelstelling specifiek te formuleren voor het middengebied. Hiermee heeft de gemeente Overbetuwe wel iets bereikt ten opzichte van de eerste bestuurlijke notitie vanuit het "burgemeestersinitiatief"; zo kan het risico verkleind worden dat beide subregio's in het middengebied met de rug naar elkaar toe komen te staan. Voor het overige stelt de uitvoeringsagenda helaas voor de samenwerking op het thema Wonen te beperken tot de subregio's Arnhem en Rijk van Nijmegen.

Daily Urban System

Regionale samenwerking op het vlak van economie en mobiliteit is onomstreden in de uitvoeringsagenda. Om economisch concurrerend te kunnen zijn, moet de Stadsregio echter wel bereikbaar en aantrekkelijk zijn. Belangrijk element van de aantrekkelijke regio is een excellent woon- en verblijfsklimaat. Het 'daily urban system' wordt diverse malen aangehaald maar de component Wonen wordt hier niet in betrokken. Onderstaande twee paragrafen lichten toe dat hiermee geen recht wordt gedaan aan de werkelijkheid én er kansen gemist worden.

Regionaal samenhangende woningmarkt

In tegenstelling tot de uitvoeringsagenda, is nu feitelijk wél sprake van een regionale samenhang bij het thema Wonen. De samenhang wordt o.a. beschreven in dit rapport. Ook het gegeven dat het absolute aantal verhuizingen tussen Arnhem en Nijmegen fors is, zegt iets over de samenhang qua wonen in onze bipolaire regio.

Wonen is ook stadsregionaal

Advies is dan ook om te blijven bepleiten om - in samenhang met mobiliteit en economie - ook vraagstukken op het thema Wonen regionaal op te pakken. Noodzakelijk om het 'daily urban system' daadwerkelijk integraal te kunnen bezien.

Daarbij komt de wens om woningtoewijzing en overleg/afstemming met de provincie op stadsregionale schaal op te pakken. Voor wat betreft dat laatste; ingeschat wordt dat ook de provincie een stadsregionale benadering zal wensen.

Volledigheidshalve; sommige vraagstukken op het gebied van wonen kunnen wel degelijk op subregionaal niveau opgepakt worden. Dit doen we ook bij economie; in het burgemeestersinitiatief is geconstateerd dat Arnhem en Nijmegen gescheiden markten en agenda's hebben, maar dat gezamenlijk optrekken ('bestuurlijke massa') bij verschillende economische vraagstukken de slagkracht aanzienlijk kan vergroten.

Kortom, argumenten voor het organiseren van het thema Wonen op stadsregionale schaal zijn gelegen in a) de in de Stadsregio samenhangende woningmarkten, b) verbondenheid met werken en mobiliteit én kracht en c) positie als regio t.o.v. partners. Qua organisatie moet ruimte bestaan voor subregionale uitwerkingen.

Vervolgproces

Tijdens de Stadsregioraad van 24/10/2013 is het voorstel geagendeerd om "in te stemmen met de richting van" de strategische uitvoeringsagenda. Dat is dus voor vele interpretaties vatbaar. Een mogelijkheid om meer een stadsregionale insteek bij het thema Wonen te bereiken, is het indienen van een motie tijdens de Stadsregioraad. Ons college gaat daarom onderstaande motie indienen, met daarbij vanzelfsprekend een mondelinge toelichting, ook tijdens de voorbereidende regiocommissies op 10/10/2013.

Motie toekomstige regionale samenwerking m.b.t. het thema "Wonen"

De Stadsregioraad Arnhem Nijmegen, in vergadering bijeen op 24 oktober 2013, kennis nemend van:

- 'Strategische uitvoeringsagenda regionale samenwerking' (versie 1.4)
- 'Overzicht nog toe te delen taken' (25/9/2013)

Overwegende dat:

- In de uitvoeringsagenda niet ingegaan wordt op de samenhang van de stadsregionale woningmarkt;
- De uitvoeringsagenda voor het thema Wonen geen aandacht besteedt aan 'nog nader toe te delen taken' zoals overleg/afstemming met de provincie én de woningtoewijzing voor de regio;

Verzoekt het College van Bestuur van de Stadsregio:

- In overleg te gaan met de provincie over samenwerking met de Stadsregio op het thema Wonen;
- Te onderzoeken welke mogelijkheden er na 1/1/2015 bestaan om 'nader toe te delen taken' zoals woningtoewijzing uit te voeren;
- De regiogemeenten te informeren over de uitkomsten van het overleg en het onderzoek;

en gaat over tot de orde van de dag.

Gemeente Overbetuwe